

"МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ"

ОД КНИГАТА НА
ХАНС-ЛОТАР ШТЕПАН
"МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ" - Идентитетот
на Македонците прикажан на примерот
на Балканскиот сојуз (1878-1914), во
издание на "АЗБУКИ"

Во работниот наслов се тематизира проблемот на идентитетот на Македонците. Македонскиот читател, сосема логично, својот идентитет го следи како нешто саморазбирливо; меѓутоа, тој би требало да земе предвид дека соседните држави до денешен ден се обидуваат со проблематични аргументи да ги втемелат нивните претензии за македонскиот јазик, името и територијата, кои на Македонците не им дозволуваат никаков сопствен идентитет. Почнувајќи од Берлинскиот конгрес во 1878 г., но особено по Балканските војни од 1912/1913 г. тие ги повторуваат своите фалсификувани барања, притоа надевајќи се на тоа дека еден ден тие би созреле во неотповикливи вистини.

Следствено на тоа, семејството на народите беше погрешно информирано за идентитетот на Македонците, а сега тоа ќе може да си направи објективна слика за историјата на Македонците.

Истражувањето се темели врз (необјавените) акти на Политичкиот архив на германското Министерство за надворешни работи.

Подготвила: Милева ЛАЗОВА

БАЛКАНСКА ВОЈНА ПРОТИВ ТУРЦИЈА ЗА ДОБИВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

Набљудувајќи ја историјата на Македонија од овој агол, ова е еден (натамошен) истакнат пример за неуморните активности на Македонците (во егзил) за да им го остварат конечно копнежот за автономија и на својот народ и земја...

Српскиот пратеник во Виена, според своите сознанија, дал извештај за состојбата во Бугарија:

"Меродавните личности во Софија сериозно се стремат да го зачуваат мирот, но сомнително е дали можат да го зачуваат расположението во земјата, што се поткопува од многубројната застапеност на Македонците во војската и во чиновништвото".

Сосема е разбирливо дека македонските бегалци во Бугарија не сакале да слушнат за смирување на кризата. Тие пред очи имале доволно материјал за набљудување дека со Турците може само со сила во нешто да се успее. Од претстојната "ослободителна" војна тие се надевале на своја конечна автономија - а тоа дека балканските држави имале

само намера нив да ги предадат, да ги турнат на грб и да се збогатат за сметка на македонската територија, се разбира, не им било обелоденето. (Сепак, интересно е што македонските бегалци во Бугарија со текот на годините во егзил можеле да дојдат до позиции во војската и чиновништвото.)

Што се однесува до повеќепати спомнуваните "реформи во Македонија", подготвеноста на Сесонов за мамене одела толку далеку што тој дури (заедно со размислувањата за турските провинции), ја применил и во размената на ноти кои се одвивале меѓу Русија и Австрија, од една страна, и балканските држави, од друга страна, при што тој ја претворил во фарса. Во овој поглед Германија и Англија немале удел.

Напротив, Австрија се двоумела да поверува, како што е горе наведено, во "нотата на Русија која одела во прилог на христијанската народна група во Македонија" (како порано во договорот од Мирцсег).

Колку одвратно предавништво од Ру-

сија и каква наивност на Австријците.

Откако Русија во 1911 година на државите на Балканскиот сојуз со својата гаранција им го поставила темелот за, веќе толку долго посакуваната Балканска војна против Турција за добивање на Македонија, четирите балкански кралства нужно морале за тоа воено да се подготват. Во врска со ова, со седмици се бранувале гласови, претпоставки, тврдења и деманти ваму-таму во дипломатскиот сообраќај со Портата, при што секоја страна сакала, во префрлувањата да ја надмине другата. Во заветот од овој наплив и двете страни го правеле токму она за што го обвинувале противникот: прикриено се вооружувале и тајно ги собирале нивните трупи.

Значи, балканските држави (несомнено само со дозвола, односно по налог од Санкт Петербург) на 1.10. 1912 г. официјално ја откажале мобилизацијата.

Подоцна во април 1913 година во едно коминике од Русија означено како "пробно мобилизирање", се прикажувала како безопасна за да се прикрие изматата за сериозноста на намерата за испланираната руско-австриска конфронтација.

За скорешното (т.е. поточно десет де-

ЕКСКЛУЗИВЕН ФЕЛТОН

толку Македонија, многу повеќе од сите останати европски провинции на Турција, беше предмет на една особена директива на германскиот кајзер?

Меѓутоа, не е точно дека името на Македонија или на некоја друга балканска држава се појавува само еднаш во текстот кој има многу страници - а сепак овој регион несомнено ја создава заднината, па дури и непосредната причина за да ги стави своите мисли на хартија. Тоа што Вилхелм во својот концепт не го употребувал ова или било кое друго име, се разбира, не произлегува од незнаење или политичка воздржаност, туку поскоро од една психолошка калкулација: тој не сметал дека е опортунистички да не го специфицира својот генерален став во политичките идеи за изгледот на Балканот преку наведување имиња. Затоа тој поскоро не го наведува името на секоја земја поради можноста за погрешно толкување на неговото мислење, а со тоа и за прикажување на неговата основна мисла.

Кајзерот не ја спомнувал Македонија затоа што во неговата, за жал, мора толку екстремно да се означи - застарена т.е. како и пред тоа, монархистичка слика за светот (а во која друга!) како и да не постоеше, така што неспомнувањето кај него, во никој случај не беше еднакво на потценување или омаловажување, бидејќи ниту еднаш Македонците не живееле во призната држава и затоа од германскиот Рајх, како и од другите големи сили во тоа време, биле третирани само како расположлива маса. Навистина важните имиња за него, поради кои тој воопшто и се трудел да изврши сопствена разработка, Вилхелм, не ги наведуваше поради педагошката стратегија; можеше дури точно да се каже дека тој ним им го подреди, да, поправо им го прикри вистинскиот извор на неговите интереси - неговите лични интереси - кои не морал да ѝ ги прикаже на јавноста, а уште помалку на администрацијата. Тоа, како што се чини, му успеало. Од неговиот текст, со што тој мислел да состави само една општа политичка порака, никој не требало однапред да дознае каква длабока смисла лежи во него. Или поинаку кажано: тој едноставно не сакал да објави кои приватни мотиви се внесени во ненадејното ангажирање околу Балканот. Конечно, во неговото експозе се појавила една за него навистина "револуционерна" идеја: одвраќање од исламска Турција и завртување кон христијанско-православниот Балкан. При ова, во секој случај, мора да имаме предвид, на што и Фриц Фишер укажува, дека Вилхелм II кон: "младотурците бездруго (имаше) одбивност, бидејќи тие за него претставуваа симбол за омразената 'револуција'".

Од друга страна, султанот, како и пред тоа, беше "негов пријател" при службата и почестите.

Нема потреба околу ова многу да се зборува.

(продолжува)

на) избувнување на Балканската војна, руското мобилизирање не само што ќе било непотребно туку ќе било и сосема несоодветно, бидејќи Русија на Балканот не сакала, а веќе не ѝ било ниту потребно, да биде воено ангажирана - уште помалку на австриската граница, сè додека австриската или германската страна сакале да го одбегнат ризикот од сериозни недоразбирања. Движењето на трупите имало смисла само ако во очекување на австриската опсада на Санџак било замислено како подготовка за влегување на војската во Австрија.

Токму заради тоа, руската Влада толку грчевито - а затоа и толку нападно - не го земала за сериозно, на што германските овци повторно насаднале.

Непотребно е да се повтори дека специјално оваа т.н. "пробна" мобилизација била првобитниот воведен такт, кој требало да предизвика потрес во цела Европа. Во поглед на оваа нечуена провокација циничната радост на рускиот министер за надворешни работи во Берлин дополнително добил еден особено злобен и измамнички лик, кога на Фон Бермубило упатено прашање од новинарите по руското доаѓање на војската кон австриската граница. Доколку веќе ниту еден политичар и ниту еден државник,

освен царот Вилхелм, не направил обид за интерпретација, тогаш тоа го сторил барем еден новинар од весникот "Дертаг".

"Природно, сомнителните погледи се насочувале кон исток... Таа до сега малку забележана пробна мобилизација на делови од армискиот корпус наеднаш (има) доби огромно значење, а ситуацијата... не можеше... доволно црно да се согледа".

На дело: не можеше да биде поцрно.

Германскиот кајзер, грчкиот престолонаследник и Македонија

Бројот на забелешките од кајзерот Вилхелм на маргините (само на актите од Министерството за надворешни работи) бил огромен. За нивната содржина и интерпретација биле составени цели расправи.

Наспроти тоа, според авторот, сопствените текстови на кајзерот (освен писмата) ретко паѓаат в очи. Требаше ли да се смета за можно дека токму Македонија што, како и целиот Балкан, во Бизмарковото време беше толку далеку од германскиот Рајх (за да се разјасни оваа политика, така на крајот, е исто толку малку потребно, како и на почетокот на оваа работа во првиот дел, да се цитира неговата позната изрека) - значи, дека